

JAMMU AND KASHMIR PUBLIC SERVICE COMMISSION
Resham Ghar Colony, Bakshi Nagar, Jammu

NOTICE
DATED: 02.02.2017

The syllabus for conducting Written Test [Multiple Choice Questions (MCQs)] in **Punjabi** for the posts of Lecturer (10+2) in School Education Department is notified for the information of the concerned candidates as under:

SUBJECT: PUNJABI

Unit-I :-

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ- ਸਰੂਪ ਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ
ਭਾਰਤੀ ਆਰਿਆਈ ਭਾਸ਼ਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ
ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਪੜਾ
ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਉਪਭਾਸ਼ਾਵਾਂ
ਪੰਜਾਬੀ ਦੁਨੀ ਵਿਗਿਆਨ :ਸਵਰ, ਵਿਅੰਜਨ, ਅੱਖਰ, ਟੋਨ, ਬਲ, ਤਾਨ ਅਤੇ ਸੰਗਮ
ਪੰਜਾਬੀ ਰੂਪ ਵਿਗਿਆਨ: ਰੂਪ-ਤੱਤ, ਉਪਸਰਗ, ਪਰਸਰਗ, ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ
ਪੰਜਾਬੀ ਅਰਥ ਵਿਗਿਆਨ
ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਕ ਵਿਗਿਆਨ
ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ : ਨਿਕਾਸ ਤੇ ਵਿਕਾਸ

Unit-II :-

ਸਾਹਿਤ ਰੂਪ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਲਹਿਰਾਂ
ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਰੂਪ : ਸ਼ਬਦ,ਸ਼ਲੋਕ, ਕਾਫੀ, ਬਾਰਹਮਾਹ, ਵਾਰ,ਕਿੱਸਾ,ਜੰਗਨਾਮਾ
ਅਤੇ ਸੀਹਰਫੀ
ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਰੂਪ: ਗੀਤ, ਨਜ਼ਮ, ਗਜ਼ਲ ਅਤੇ ਰੁਬਾਈ
ਪੁਰਾਤਨ ਵਾਰਤਕ: ਜਨਮਸਾਖੀ, ਸਾਖੀ, ਗੋਸ਼ਟਿ,ਰਹਿਤਨਾਮੇ,ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਅਤੇ ਪਰਚੀ
ਆਧੁਨਿਕ ਵਾਰਤਕ: ਨਿਬੰਧ, ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ, ਡਾਇਰੀ, ਜੀਵਨੀ,ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ, ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਸੰਸਮਰਣ
ਗਲਪ: ਨਾਵਲ ਤੇ ਕਹਾਣੀ
ਹੋਰ ਰੂਪ: ਨਾਟਕ, ਇਕਾਂਗੀ
ਸਾਹਿਤਕ ਲਹਿਰਾਂ: ਰਹੱਸਵਾਦ,ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ, ਰੁਮਾਂਸਵਾਦ,ਯਥਾਰਥਵਾਦ, ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦ, ਪ੍ਰਯੋਗਵਾਦ,ਅਸਤਿਤਵਵਾਦ ਅਤੇ ਜੁਝਾਰਵਾਦ

- Unit-III ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ
- (ੳ) ਭਾਰਤੀ:
ਕਾਵਿ ਦਾ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਰਜ
ਕਾਵਿ ਦੇ ਭੇਦ: ਦ੍ਰਿਸ਼, ਸੁਵ, ਪ੍ਰਬੰਧ, ਮਹਾਂਕਾਵਿ, ਖੰਡ ਕਾਵਿ, ਮੁਕਤਕ ਕਾਵਿ, ਰਸ, ਧੁਨੀ, ਅਲੰਕਾਰ, ਵਕ੍ਰੋਕਤੀ, ਰੀਤੀ ਅਤੇ ਔਚਿਤਯ
- (ਅ) ਪੱਛਮੀ :
ਅਰਸਤੂ ਸਿਧਾਂਤ, ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ, ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ, ਰੂਪਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸੰਰਚਨਾਵਾਦੀ
- (ੲ) ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ:
ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ
ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਕ: ਪ੍ਰੋ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਤਰ ਸਿੰਘ
- Unit-IV ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕਧਾਰਾ:
ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਪਛਾਣ-ਚਿੰਨ੍ਹ
ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੂਪ: ਵਿਭਿੰਨ ਕਲਾਵਾਂ, ਪਹਿਰਾਵਾ, ਖੇਡਾਂ, ਧੰਦੇ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ, ਪੂਜਾ ਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਕਾਂਡ
- ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਕਲਾਵਾਂ
ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਲੋਕ ਸੰਗੀਤ
ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਲੋਕ ਨਾਟ
ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਨਾਚ
ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤਾਂ (ਫੁਲਕਾਰੀ, ਕਸੀਦਾ)
ਲੋਕ ਕਾਵਿ ਰੂਪ: ਸੱਦ, ਬਾਰਹਮਾਹ, ਘੋੜੀਆਂ, ਮਾਹੀਆ, ਟੱਪੇ, ਬੋਲੀਆਂ, ਅਲਾਹੁਣੀਆਂ, ਕੀਰਨੇ, ਲੋਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵੋਲ ।
- ਲੋਕ ਕਥਾਵਾਂ: ਮਿਥਿਕ ਕਥਾਵਾਂ, ਚੰਦ ਕਥਾਵਾਂ, ਪਰੀ ਕਥਾਵਾਂ, ਪ੍ਰੇਤ ਕਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜਨੌਰ ਕਥਾਵਾਂ
ਫੁਟਕਲ: ਅਖਾਣ, ਮੁਹਾਵਰੇ, ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਚੁਟਕਲੇ ।

Unit-V	ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ
(ੳ)	ਨਾਥ-ਜੋਗੀ ਕਾਵਿ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਦੌਰ
(ਅ)	ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਫੀ ਕਾਵਿ : ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਫੀ: ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ, ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ, ਬੁੱਲੇ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਸੁਲਤਾਨ ਬਾਹੂ
(ੲ)	ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ: ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਬਾਣੀਕਾਰ: ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਭਾਗਤ ਕਵੀ : ਰਵਿਦਾਸ, ਨਾਮਦੇਵ ਅਤੇ ਕਬੀਰ
(ਸ)	ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾ ਅਤੇ ਬੀਰ ਕਾਵਿ: ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਿੱਸਾਕਾਰ: ਦਮੋਦਰ, ਪੀਲੂ, ਵਾਰਿਸ, ਹਾਸ਼ਮ ਅਤੇ ਕਾਦਰਯਾਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਾਰਕਾਰ: ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਨਜ਼ਾਬਤ ਅਤੇ ਪੀਰ ਮੁਹੰਮਦ
(ਹ)	ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ: ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਜਨਮਸਾਖੀ, ਸਾਖੀ, ਟੀਕਾ, ਰਹਿਤਨਾਮੇ, ਪਰਚੀ ਅਤੇ ਗੋਸ਼ਟਿ
(ਕ)	ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ: ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਵੀ: ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਧਨੀਰਾਮ ਚਾੜ੍ਹਕ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ, ਪਾਸ਼ ਅਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ
(ਖ)	ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ: ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਾਵਲਕਾਰ: ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਰਾਮਸਰੂਪ ਅਣਖੀ ਅਤੇ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਟਿਵਾਣਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਹਣੀਕਾਰ: ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਲ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
(ਗ)	ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਦੇ ਇਕਾਂਗੀ: ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਾਟਕਕਾਰ: ਈਸ਼ਵਰ ਚੰਦਰ ਨੰਦਾ, ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਆਤਮਜੀਤ, ਸਵਰਾਜਵੀਰ ਅਤੇ ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ
Unit-VI:	ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ: ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ
(ੳ)	ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ
(ਅ)	ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ
(ੲ)	ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਰੰਗਮੰਚ
(ਸ)	ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ

(10/11)

Sd/-
(Shakeel Ul Rehman)
Secretary & Controller of Examinations

No: PSC/DR/Syllabus/2016/

Dated: 02.02.2017

Copy to the: -

1. Director General, Information, J&K Government, Jammu for favour of getting the notice published in atleast two local leading English dailies of Jammu/Srinagar.
2. General Manager, Government Press, Jammu for publication of the notice in the next issue of the Government Gazette.
3. Deputy Secretary/Under Secretary, J&K Public Service Commission.